

**В.В. Рисін, канд. екон. наук, доц.,
М.В. Рисін, Львівський банківський інститут НБУ**

АНАЛІЗ ДЖЕРЕЛ ФОРМУВАННЯ БАНКІВСЬКИХ РЕСУРСІВ В УКРАЇНІ

Наявність ресурсів є обов'язковою передумовою здійснення кредитних операцій банками. У своїй діяльності банківські установи використовують здебільшого залучені ресурси. Від якості та вартості ресурсної бази залежить як фінансовий стан самого банку, так і ціна кредитів для його клієнтів. Висока вартість кредитних ресурсів є однією з найважливіших проблем функціонування банківської системи України, що стримує зростання економіки. Одним із шляхів зниження вартості банківських кредитів є зростання ресурсного потенціалу банків за рахунок збільшення кількості джерел формування ресурсів.

Останніми роками проблема розширення джерел формування ресурсної бази банків знайшла відображення в працях багатьох вітчизняних дослідників: М.Д. Алексеєнка, О.І. Барановського, А.П. Вожжова, Б.Є. Кваснюка, А.М. Мороза, М.І. Савлука та ін. Проте більш поглибленого дослідження заслуговує питання оптимізації джерел формування банківських ресурсів з метою створення найефективнішого їх поєднання, що дозволить знизити витрати банків на обслуговування ресурсної бази та призведе до зниження ціни на банківські кредити.

Тому у статті спробуємо визначити основні джерела та особливості формування банківських ресурсів в Україні і запропонувати напрями оптимізації процесу залучення тимчасово вільних грошових коштів банками.

Проведене авторами дослідження показує, що станом на 01.01.2006 основними джерелами формування ресурсів українських банків були кошти фізичних та юридичних осіб, частка яких у загальній сумі зобов'язань по банківській системі перевищила 78 %. Ощадні сертифікати та боргові цінні папери не відіграють важливої ролі при формуванні кредитних ресурсів банківських установ. Причиною цього є нерозвинутість ринку цінних паперів в Україні.

Аналіз динаміки депозитів фізичних та юридичних осіб в банках дає можливість виділити такі основні особливості процесу формування банківських ресурсів в Україні:

1. Вклади фізичних осіб в Україні є основним джерелом формування банківських ресурсів. Це підтверджує той факт, що станом на 01.01.2006 питома вага вкладів населення у загальній сумі зобов'язань банків становила 39,1 %. З 2000 р. спостерігаються позитивні тенденції зростання вкладень населення в банки на фоні макроекономічної, фінансової і валютної стабілізації. Особливо стрімко цей процес почав розвиватися у 2003-2005 рр. Проте значна частина громадян все ще не довіряє національній валюті і вважає за краще зберігати свої заощадження в іноземній валюті. Останнє особливо стосується строкових вкладів.

2. Депозити юридичних осіб також є вагомою складовою формування банківських ресурсів та найдешевшим джерелом залучення коштів. За 2005 рік обсяг зобов'язань банків за коштами суб'єктів господарювання, залученими у банківську систему, збільшився на 44 % і склав більш ніж 59,5 млрд. грн. Проте більша частина цих ресурсів має короткостроковий або безстроковий характер, що обумовлено цільовим призначенням коштів, які суб'єкти господарювання вкладають в банки.

3. До основних проблем процесу формування банківських ресурсів в Україні можна віднести такі:

- банкрутства банків і, як наслідок, неповернення вкладів їх клієнтам створюють соціальну напругу та підривають довіру до банківської системи загалом. В результаті значна частина ресурсів обертається у готівковій формі поза банківською системою;
- при залученні коштів банки фактично не використовують боргові цінні папери;
- клієнти банків не зацікавлені у вкладенні грошей на тривалий термін (2-3 і більше років), що не дає можливості банкам в достатньому обсязі формувати довгострокові кредитні ресурси.